

ATLAS HISTORYCZNY
MIAST POLSKICH

Redaktor ROMAN CZAJA

TOM III

THE HISTORICAL ATLAS
OF POLISH TOWNS

Editor ROMAN CZAJA

VOLUME III

MAZURY
I PRUSY KSIĄŻĘCE

Redakcja historyczna ROMAN CZAJA
Redakcja kartograficzna RADOSŁAW GOLBA

ZESZYT 5

MASURIA
AND DUCAL PRUSSIA

Historical editing ROMAN CZAJA
Cartographic editing RADOSŁAW GOLBA

FASCICLE 5

KWIDZYN

A L B U M

Autorzy

ROMAN CZAJA, RADOSŁAW GOLBA
JUSTYNA LIGUZ, AGNIESZKA PILARSKA

Tłumaczenie na język angielski
ANNA MALESZKA

Authors

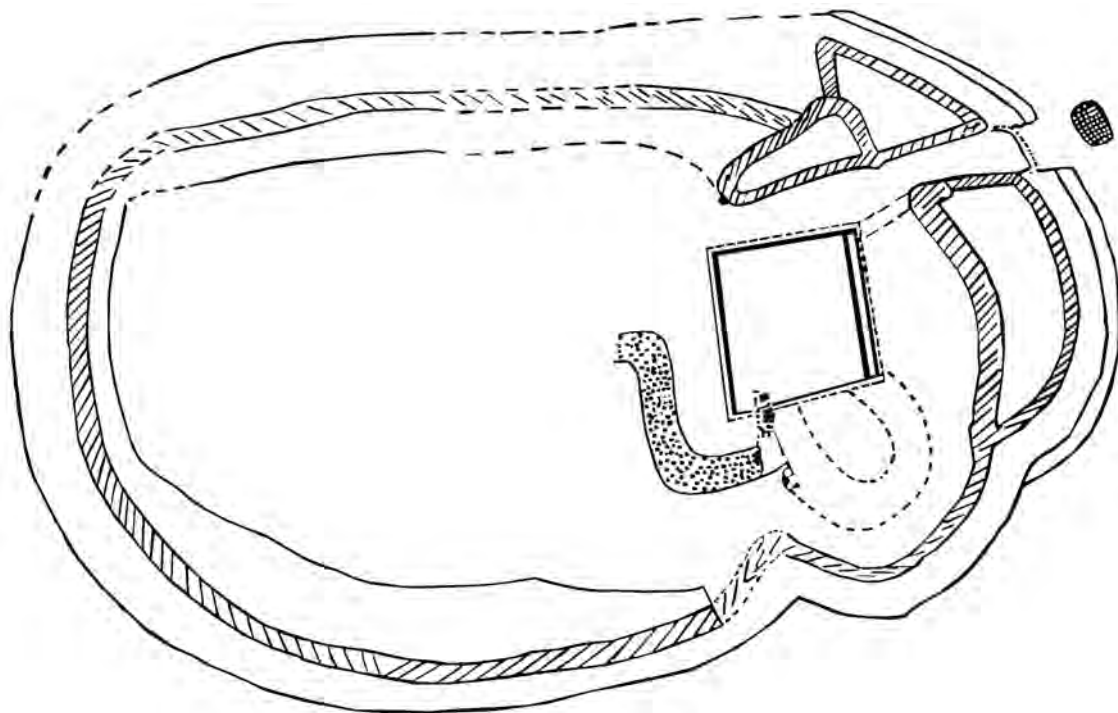
ROMAN CZAJA, RADOSŁAW GOLBA
JUSTYNA LIGUZ, AGNIESZKA PILARSKA

English translation
ANNA MALESZKA

TORUŃ 2024

- Il. 1. Kwidzyn. Plan zamku zakonu niemieckiego, faza II, połowa XIII w., według Waldemara Heyma (W. Heym, *Castrum parvum Quidin: die älteste Burg des Deutschen Ritterordens in Pomesanien*, „Zeitschrift des Westpreußischen Geschichtsvereins” 70 (1930), s. 54)
- Il. 1. Kwidzyn. Plan of the castle of the Teutonic Order, phase II, mid-13th century, according to Waldemar Heym (W. Heym, *Castrum parvum Quidin: die älteste Burg des Deutschen Ritterordens in Pomesanien*, „Zeitschrift des Westpreußischen Geschichtsvereins” 70 (1930), p. 54)

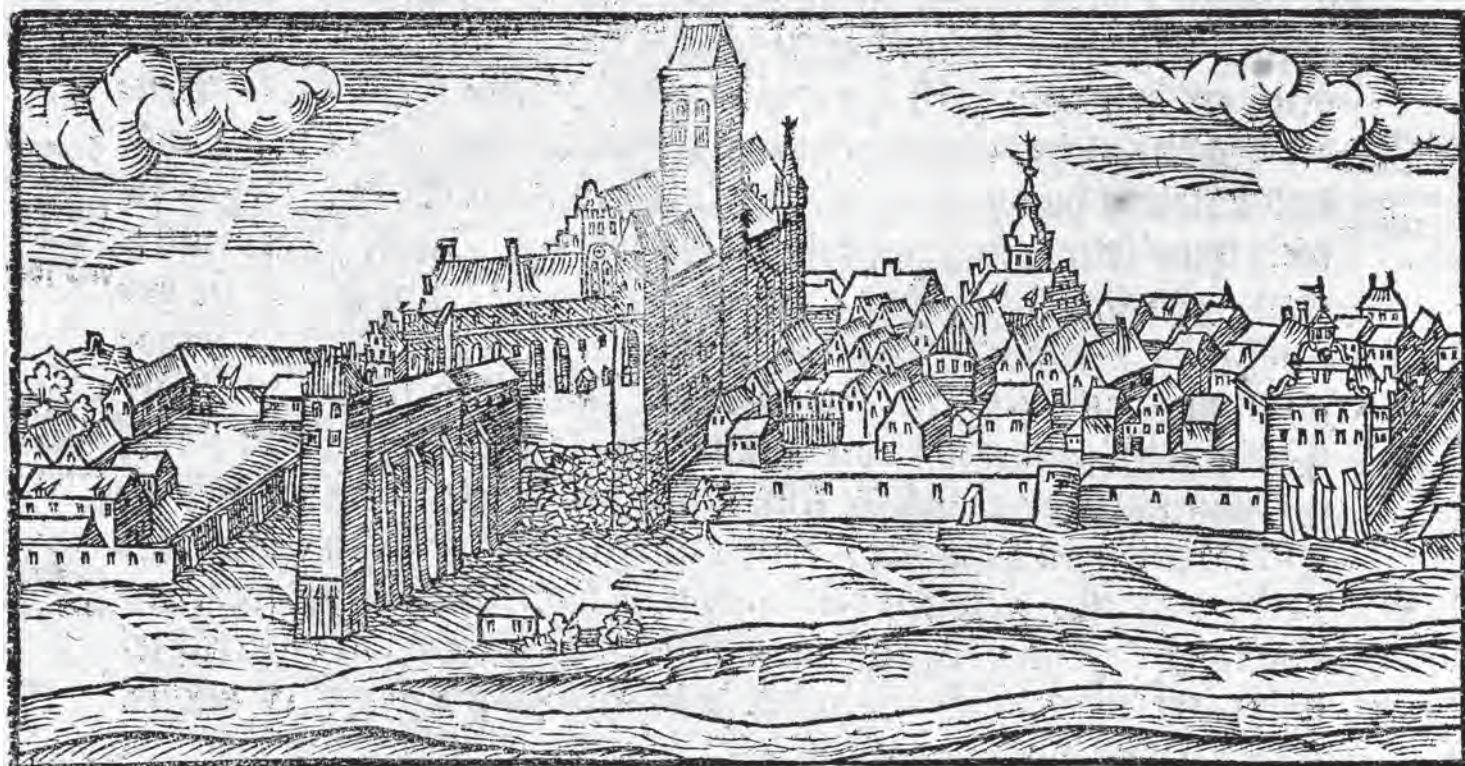

- Il. 2. Kwidzyn. Studnia z figurą Hermanna Balka na dawnym Targu Rybnym (niem. Fischmarkt) (Heinrich Medem, 1866, zniszczona 1945, karta pocztowa *Marienwerder Westpr. Hermann Balk Denkmal*, ze zbiorów prywatnych Justyny Liguz)
- Il. 2. Kwidzyn. The well with the statue of Hermann Balk at the former Fish Market (Germ. Fischmarkt) (Heinrich Medem 1866, destroyed 1945, post card *Marienwerder Westpr. Hermann Balk Brunnen*, from the private collection of Justyna Liguz)

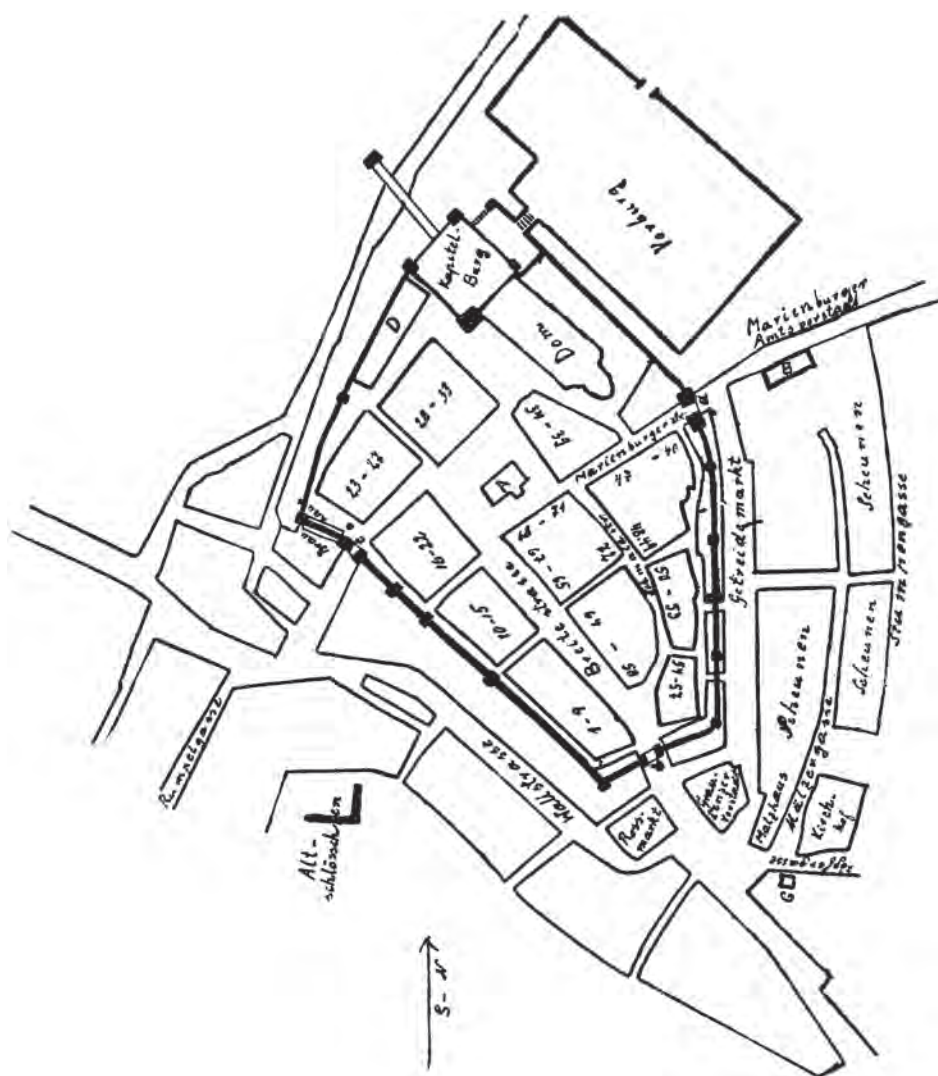
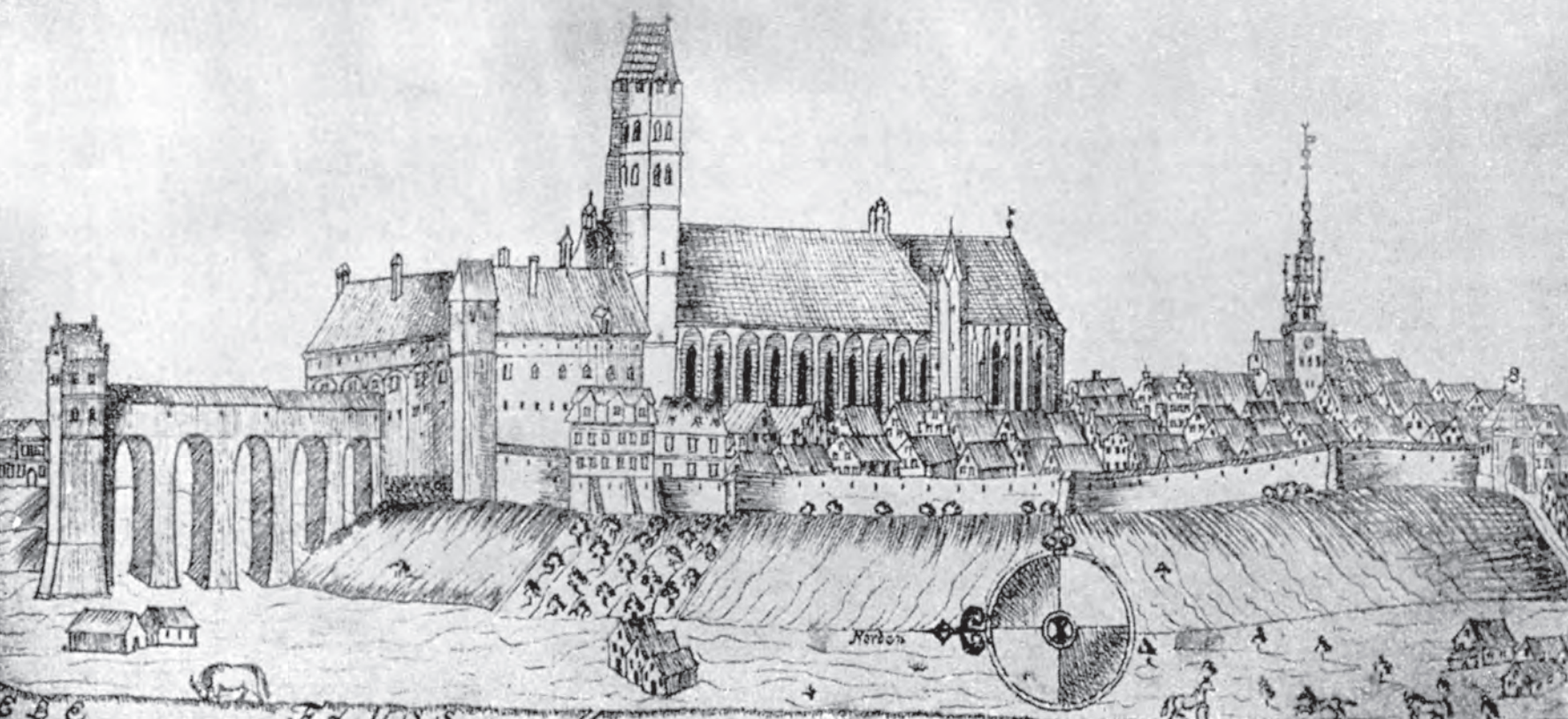

- Il. 3. Kwidzyn. Widok na miasto od strony wschodniej, 1579 (rysunek, Geheimes Staatsarchiv Preussischer Kulturbesitz, Berlin, sygn. I. HA, Rep. 7, nr 38)
- Il. 3. Kwidzyn. View of the town from the east, 1579 (drawing, Geheimes Staatsarchiv Preussischer Kulturbesitz, Berlin, ref. no. I. HA, Rep. 7, no. 38)

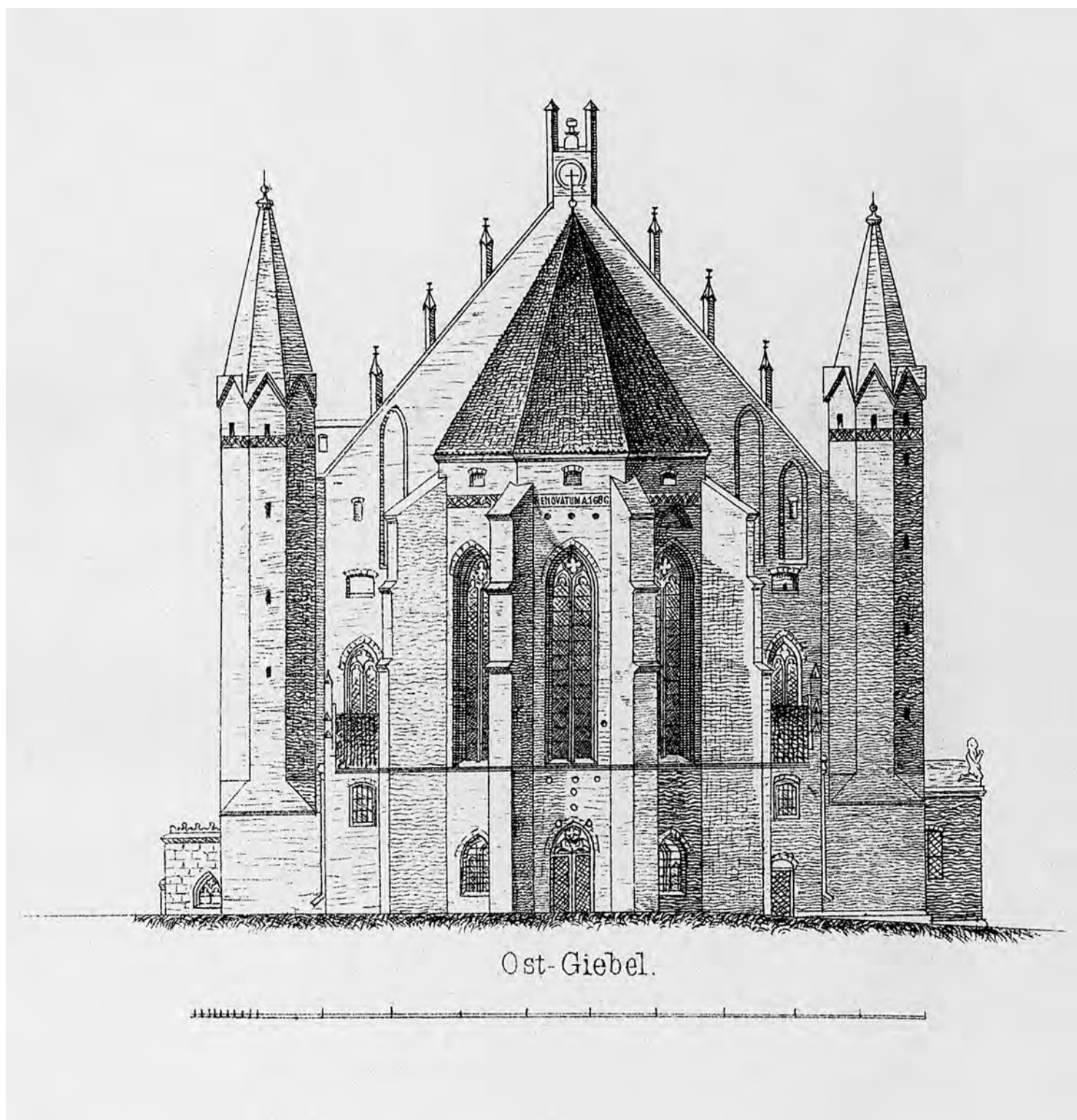

- Il. 4. Kwidzyn. Panorama miasta od zachodu, 1595 (Caspar Henneberger, *Erklärung der Preussischen größern Landtaffel oder Mappen*, Königsberg 1595, s. 308, Biblioteka Uniwersytecka w Toruniu)
- Il. 4. Kwidzyn. Panorama of the town from the west, 1595 (Caspar Henneberger, *Erklärung der Preussischen größern Landtaffel oder Mappen*, Königsberg 1595, p. 308, University Library in Toruń)

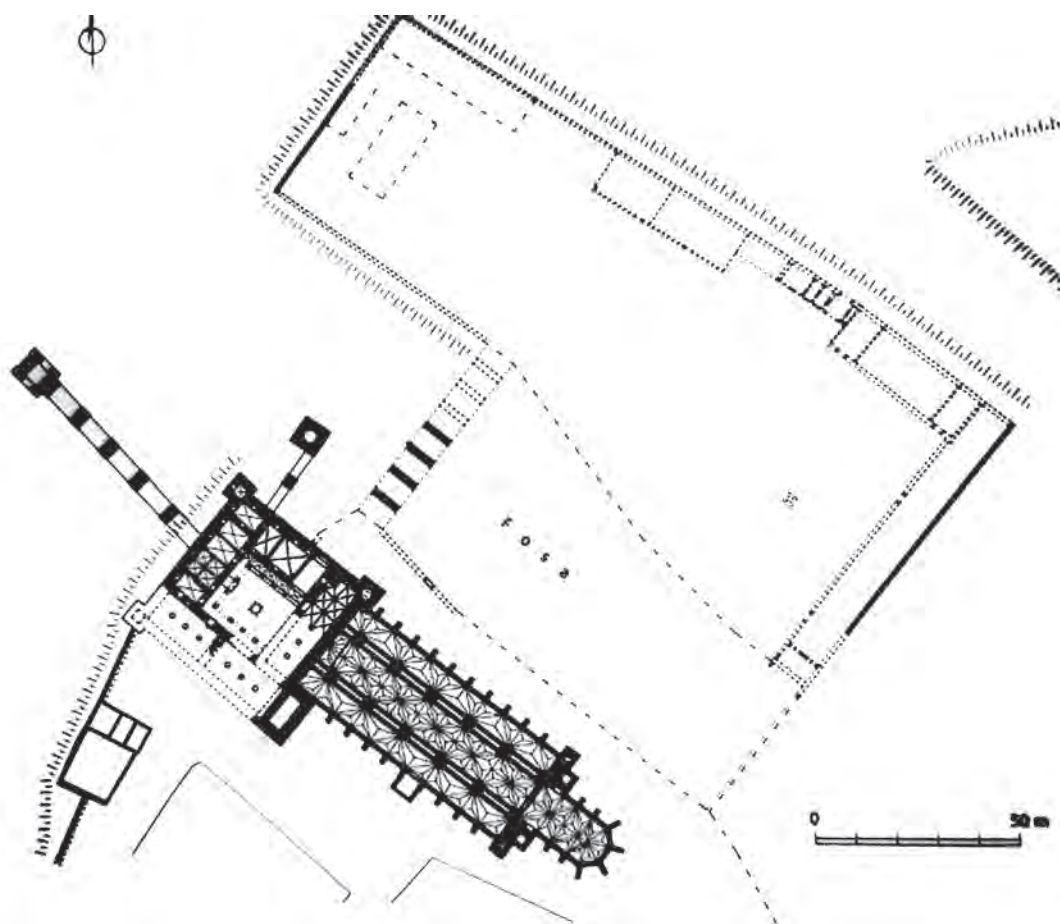
- Il. 7. Kwidzyn. Wschodnia, najstarsza część katedry, dawny kościół parafialny p.w. św. Jana (rysunek, M. Toeppen, *Geschichte der Stadt Marienwerder und ihrer Kunstbauten*, Marienwerder 1875, il. 3)
- Il. 7. Kwidzyn. The eastern, oldest part of the cathedral, the former parish church of St. John (drawing, M. Toeppen, *Geschichte der Stadt Marienwerder und ihrer Kunstbauten*, Marienwerder 1875, fig. 3)

Il. 8. Kwidzyn. Rynek Starego Miasta wraz z ratuszem, 1840 (rysunek, E. Wernicke, *Marienwerder. Geschichte der ältesten Stadt*, s. 264)

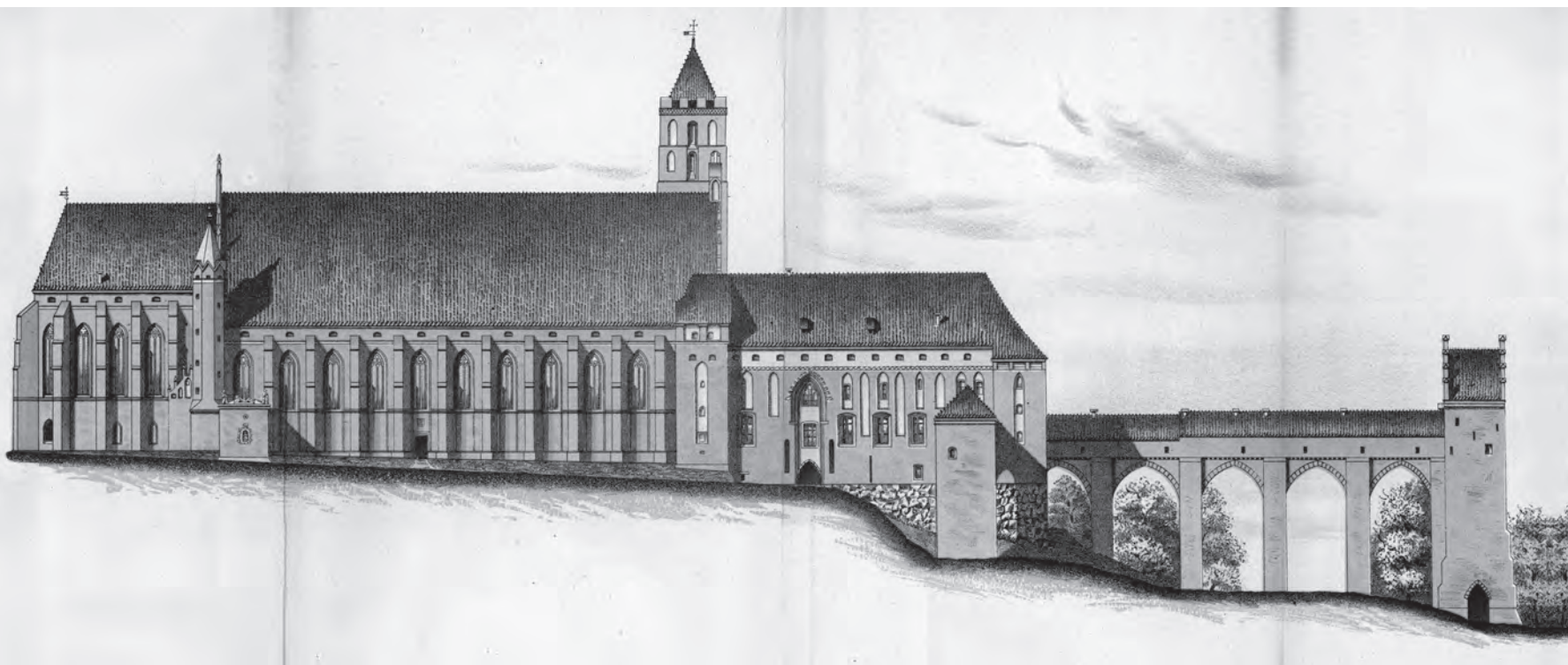
Il. 8. Kwidzyn. Old market square with town hall, 1840 (drawing, E. Wernicke, *Marienwerder. Geschichte der ältesten Stadt*, p. 264)

Il. 9. Kwidzyn. Rekonstrukcja planu zespołu zamkowo-katedralnego według Bogusza Wasika (B. Wasik, *Zamek kapitulny w Kwidzynie w średniowieczu. Architektura i technika budowy w świetle badań archeologiczno-architektonicznych*, „Acta Universitatis Nicolai Copernici. Archaeologia” 39 (2023, s. 95–129, il. 2)

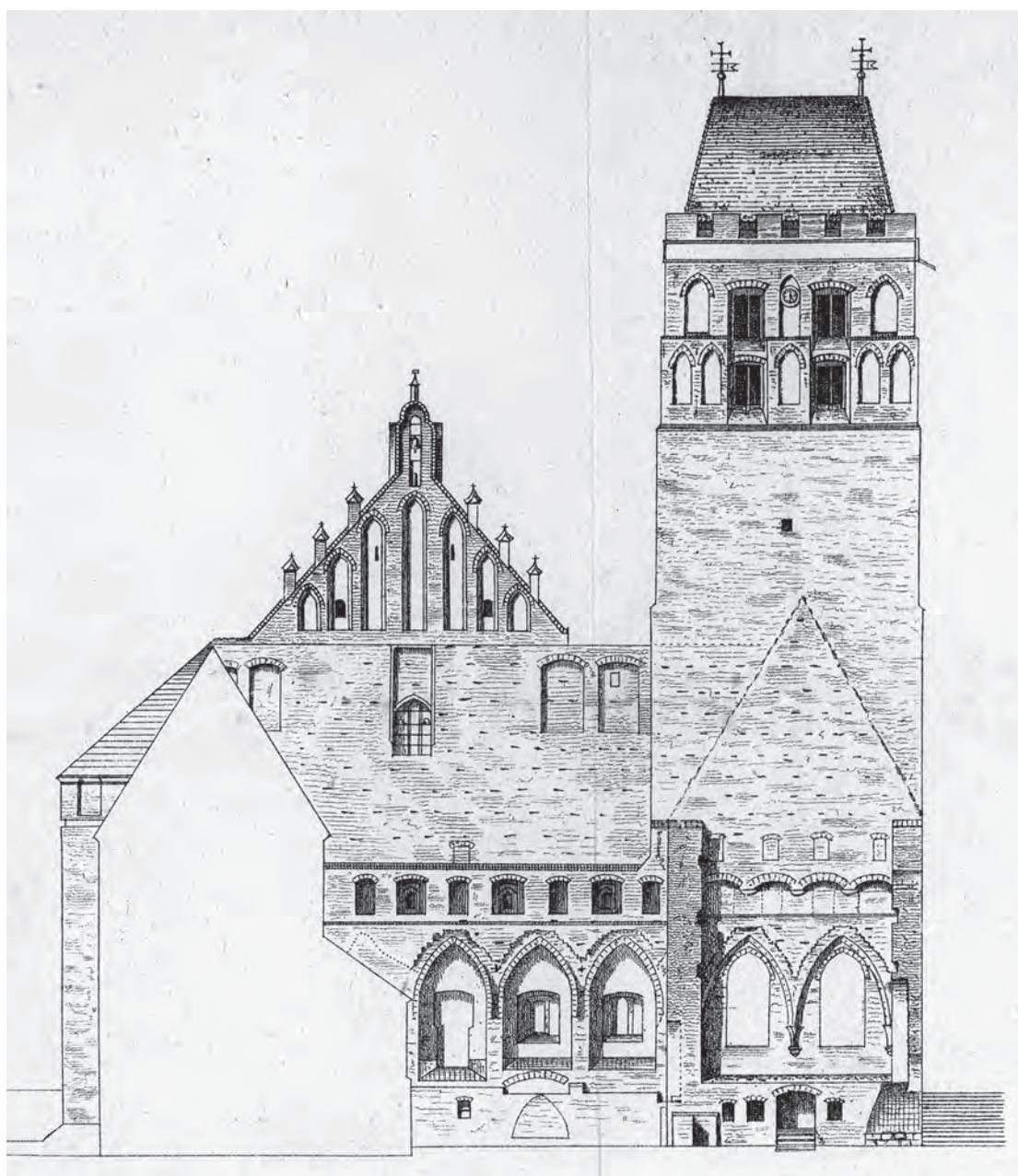
Il. 9. Kwidzyn. Reconstruction of the plan of the castle and cathedral complex according to Bogusz Wasik (B. Wasik, *Zamek kapitulny w Kwidzynie w średniowieczu. Architektura i technika budowy w świetle badań archeologiczno-architektonicznych*, „Acta Universitatis Nicolai Copernici. Archaeologia” 39 (2023, pp. 95–129, fig. 2)

Il. 10. Kwidzyn. Widok katedry i zamku od strony północnej (rysunek, M. Toeppen, *Geschichte der Stadt Marienwerder*, il. 1)

Il. 10. Kwidzyn. View of the cathedral and castle from the north (drawing, M. Toeppen, *Geschichte der Stadt Marienwerder*, fig. 1)

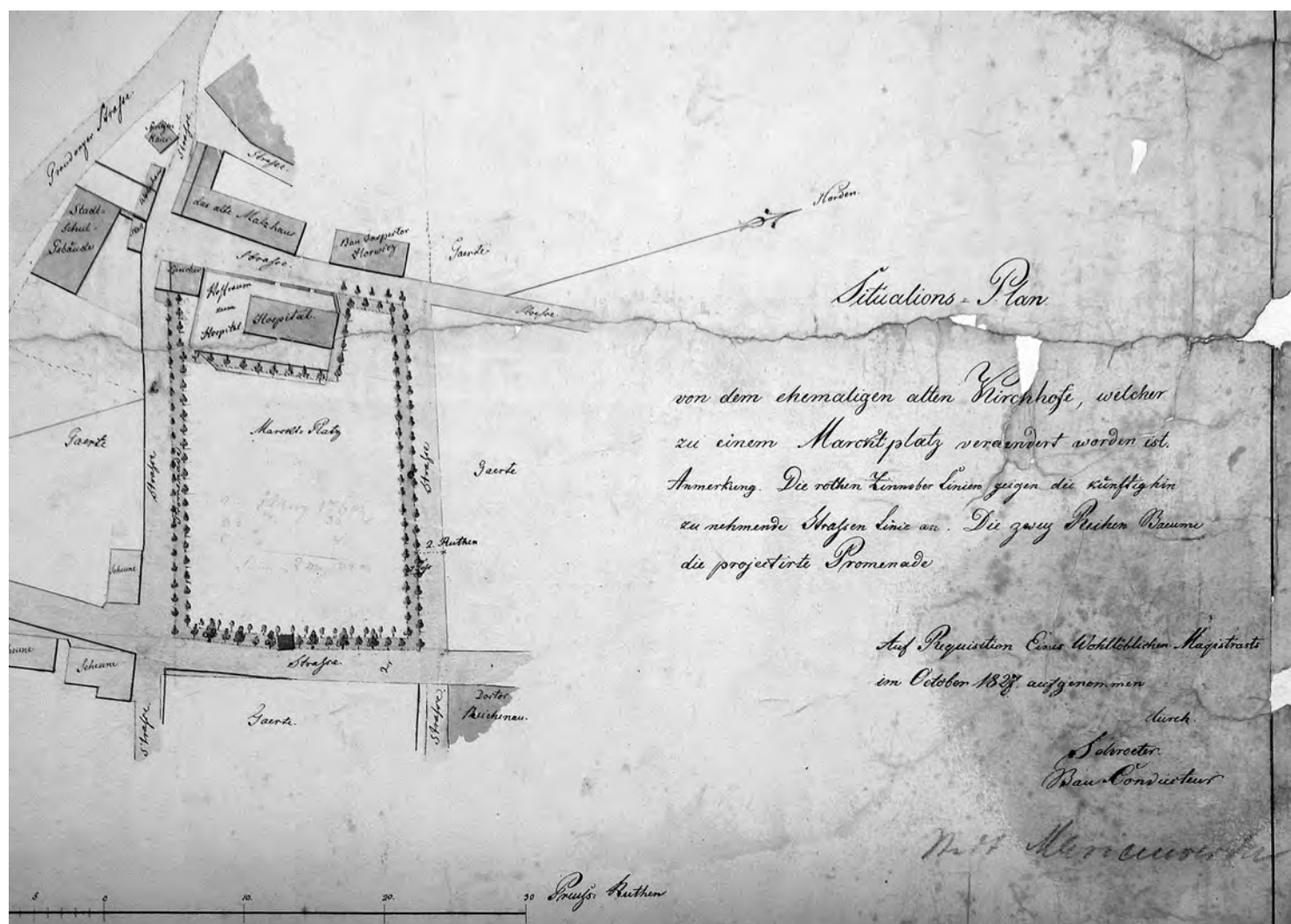
Il. 11. Kwidzyn. Wieża zamkowa, zamek i zachodni szczyt katedry (rysunek, M. Toeppen, *Geschichte der Stadt Marienwerder*, il. 4)

Il. 11. Kwidzyn. The castle, its tower, and west gable of the cathedral (drawing, M. Toeppen, *Geschichte der Stadt Marienwerder*, fig. 4)

- Il. 12. Kwidzyn. Projekt fasady rezydencji Zachodniej Pruskiej Rejencji, ok. 1800 (rysunek, Geheimes Staatsarchiv Preussischer Kulturbesitz, Berlin, sygn. XI. HA. PKM E 1836)
- Il. 12. Kwidzyn. Design of the facade of the residence of the West Prussian Province, ca. 1800 (drawing, Geheimes Staatsarchiv Preussischer Kulturbesitz, Berlin, ref. no. XI. HA. PKM E 1836)

- Il. 13. Kwidzyn. Projekt budowy nowego rynku na terenie dawnego cmentarza na Przedmieściu Grudziądzkim, 1827 (rysunek, „Situations-Plan von dem ehemaligen alten Kirchhofe, welcher zu einem Marktplatz veraendert worden ist. Anmerkung: Die rothen Zinnober Linien zeigen die kuenftig hin zu nehmende Strafen Linie an. Die zwey Reihen Baume die projectirte Promenade”, Geheimes Staatsarchiv Preussischer Kulturbesitz, Berlin, sygn. XX. HA. F 10302)
- Il. 13. Kwidzyn. Project of the construction of a new square on the site of the former cemetery in the Grudziadzkie Suburb, 1827 (drawing, „Situations-Plan von dem ehemaligen alten Kirchhofe, welcher zu einem Marktplatz veraendert worden ist. Anmerkung: Die rothen Zinnober Linien zeigen die kuenftig hin zu nehmende Strafen Linie an. Die zwey Reihen Baume die projectirte Promenade”, Geheimes Staatsarchiv Preussischer Kulturbesitz, Berlin, ref. no. XX. HA. F 10302)

- Il. 14. Kwidzyn. Budynek Wyższego Sądu Ziemskiego, ok. 1830 (litografia, O. Hermann, Litographisches Institut, L. Sachse, Berlin, Architekturmuseum der Technischen Universität Berlin, Inv. Nr. 46107 / <https://doi.org/10.25645/a623-zbx3I-nv> <https://creativecommons.org/publicdomain/zero/1.0/>)
- Il. 14. Kwidzyn. Higher State Court building, ca. 1830 (lithograph, by O. Hermann Litographisches Institut, L. Sachse, Berlin, Architekturmuseum der Technischen Universität Berlin, Inv. Nr. 46107 / <https://doi.org/10.25645/a623-zbx3Inv> <https://creativecommons.org/publicdomain/zero/1.0/>)

- Il. 15. Kwidzyn. Widok na zamek od strony zachodniej, druga połowa XIX w. (fot. Gottheil & Sohn, Danzig, ze zbiorów prywatnych Justyny Liguz)
- Il. 15. Kwidzyn. View of the castle from the west, second half of the 19th c. (photographed by Gottheil & Sohn, Danzig, from the private collection of Justyna Liguz)

- Il. 16. Kwidzyn. Budynek nowego ratusza z 1880 r. (rysunek, *Marienwerder Westpreussen: Ein Führer durch die Stadt und Umgebung*, Marienwerder 1926)
- Il. 16. Kwidzyn. Building of the new town hall from 1880 (drawing, *Marienwerder Westpreussen: Ein Führer durch die Stadt und Umgebung*, Marienwerder 1926)

- Il. 17. Kwidzyn. Widok na miasto od strony południowej, ok. 1900 (fot., ze zbiorów prywatnych Justyny Liguz)
- Il. 17. Kwidzyn. View of the town from the south, c. 1900 (photograph, from the private collection of Justyna Liguz)

Il. 18. Kwidzyn. Widok na zabudowania stadniny na przedzamczu, ok. 1900 (fot., ze zbiorów prywatnych Justyny Liguz)

Il. 18. Kwidzyn. View of the horse farm buildings in the bailey, ca. 1900 (photograph, from the private collection of Justyna Liguz)

Il. 19. Kwidzyn. Widok na plac rynkowy i domy przy zachodniej stronie rynku, ok. 1914 (karta pocztowa, ze zbiorów prywatnych Justyny Liguz)

Il. 19. Kwidzyn. View of the market square and houses on its west side, c. 1914 (postcard, from the private collection of Justyna Liguz)

- Il. 20. Kwidzyn. Ulica Dworcowa (niem. Bahnhofstraße, obecnie ul. Chopina), ok. 1900 (karta pocztowa, Verlag Bruno Günther, Marienwerder, ze zbiorów prywatnych Justyny Liguz)
- Il. 20. Kwidzyn. Dworcowa Street (Germ. Bahnhofstraße, today Chopin Street), ca. 1900 (postcard, Verlag Bruno Günther, Marienwerder, from the private collection of Justyna Liguz)

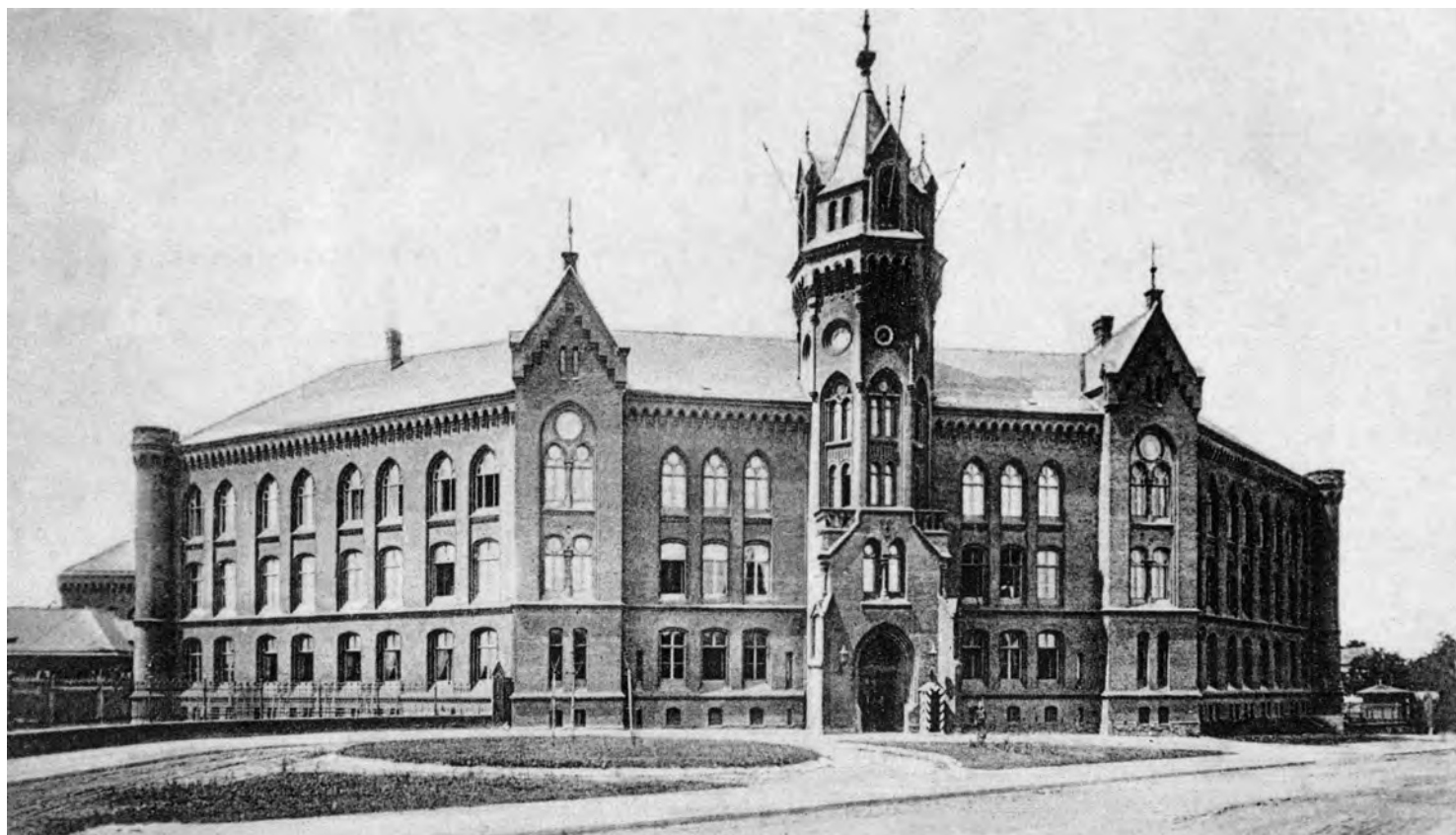

- Il. 21. Kwidzyn. Kościół św. Trójcy, 1903 (karta pocztowa, Verlag Bruno Günther, Marienwerder, ze zbiorów prywatnych Justyny Liguz)
- Il. 21. Kwidzyn. Holy Trinity Church, 1903 (postcard, Verlag Bruno Günther, Marienwerder, from the private collection of Justyna Liguz)

- Il. 22. Kwidzyn. Ulica Malborska (niem. Marienburgerstraße, obecnie ul. Braterstwa Narodów), ok. 1914 (fot., ze zbiorów prywatnych Justyny Liguz)
- Il. 22. Kwidzyn. Malborska Street (Germ. Marienburgerstraße, today Braterstwa Narodów Street), ca. 1914 (photograph, from the private collection of Justyna Liguz)

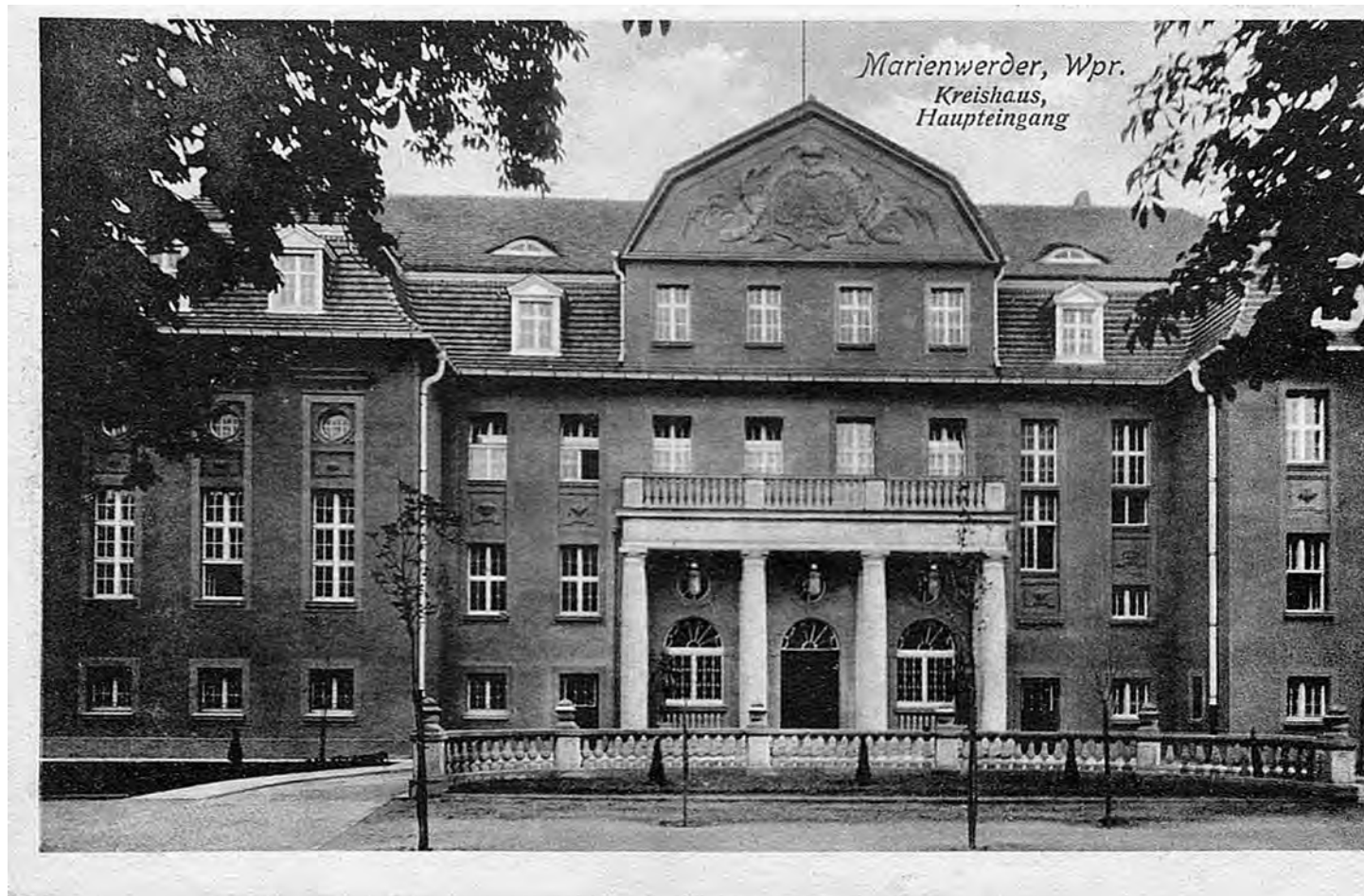
- Il. 23. Kwidzyn. Szkoła Podoficerska, 1900 (karta pocztowa, Verlag M. Jacoby's Nchf., Marienwerder, ze zbiorów prywatnych Justyny Liguz)
- Il. 23. Kwidzyn. Non-commissioned Officer School, 1900 (postcard, Verlag M. Jacoby's Nchf., Marienwerder, from the private collection of Justyna Liguz)

Il. 24. Kwidzyn. Koszary artyleryjskie, 1914 (fot., ze zbiorów prywatnych Justyny Liguz)

Il. 24. Kwidzyn. Artillery barracks, 1914 (photograph, from the private collection of Justyna Liguz)

Il. 25. Kwidzyn. Budynek landratury (niem. Kreishaus), 1915 (fot., ze zbiorów prywatnych Justyny Liguz)

Il. 25. Kwidzyn. Landrat office building (Germ. Kreishaus), 1915 (photograph, from the private collection of Justyna Liguz)

Il. 26. Kwidzyn. Szpital miejski (fot., ze zbiorów prywatnych Justyny Liguz)
 Il 26. Kwidzyn. Municipal hospital (photograph, from the private collection of Justyna Liguz)

Il. 27. Kwidzyn. Ulica Malborska (niem. Marienburger Straße, obecnie ul. Braterstwa Narodów) z budynkiem poczty, początek XX w. (fot., ze zbiorów prywatnych Justyny Liguz)
 Il. 27. Kwidzyn. Malborska Street (Germ. Marienburger Straße, today Braterstwa Narodów Street) with post office building, the early 20th c. (photograph, from the private collection of Justyna Liguz)

Il. 28. Kwidzyn. Gimnazjum Królewskie, lata 30. XX w. (fot., ze zbiorów prywatnych Justyny Liguz)

Il. 28. Kwidzyn. Royal Gymnasium, 1930s (photograph, from the private collection of Justyna Liguz)

Il. 29. Kwidzyn. Miasto z lotu ptaka, lata 30. XX w. (fot., ze zbiorów prywatnych Justyny Liguz)

Il. 29. Kwidzyn. The town from a bird's eye view, 1930s (photograph, from the private collection of Justyna Liguz)

Il. 30. Kwidzyn. Tzw. akcja sprzątania miasta – uczniowie Liceum Pedagogicznego pomagają przy rozbiórce ruin Starego Miasta, 1952 r. (fot., ze zbiorów Kwidzyńskiego Centrum Kultury)

Il. 30. Kwidzyn. So-called town cleaning action – students of the Secondary School of Education help demolish the ruins of the Old Town, 1952 (photograph, from the Kwidzyn Cultural Center)

Il. 31. Kwidzyn. Procesja Bożego Ciała na starym mieście po rozebraniu ruin, ok. 1953 (fot., fot., ze zbiorów Kwidzyńskiego Centrum Kultury)

Il. 31. Kwidzyn. Corpus Christi procession in the Old Town after the demolition of the ruins, ca. 1953 (photograph, from the Kwidzyn Cultural Center)

Il. 32. Kwidzyn. Budowa osiedla mieszkaniowego na terenie zburzonego starego miasta, 1967 rok (fot., ze zbiorów prywatnych Justyny Liguz)
 Il. 32. Kwidzyn. Construction of a housing estate on the site of the demolished Old Town, 1967 (photograph from the private collection of Justyna Liguz)

Il. 33. Kwidzyn. Osiedle mieszkaniowe „Stare Miasto”, koniec lat 70. XX w. (fot., ze zbiorów prywatnych Justyny Liguz)
 Il. 33. Kwidzyn. 'Old Town' housing estate, late 1970s (photograph, from the private collection of Justyna Liguz)

